

PAVEL JOSEF ŠAFAŘÍK

„Šťastnou tehdy milý příteli náš Tobě Sám Bůh
a spanilá Sláva jeho dcera
Cestu Tvého ke bratrům
Tam českým učí odchodu.“

Jan Kollár: *Oda vznešenému muži, velectěnému
příteli Pánu. Pavlovi Josefovi. Šafaříkovi Slo-
vákovi k Čechům do Prahy odcházejícímu*, 1833

Úvod

Letošní monotematické dvojčíslo Sborníku Národního muzea řada C je věnováno osobě vynikajícího slavisty, filologa, literárního historika, básníka, etnografa a v neposlední řadě knihovníka **Pavla Josefa Šafaříka** (1795–1861) a dvojímu „šafaříkovskému“ jubileu, které je spjato s působením tohoto světového učenice slovenského původu v Čechách.

Pavel Josef Šafařík přišel do Prahy i s rodinou před 180 lety – 4. května 1833 – ve snaze materiálně zabezpečit svoji rodinu a pokračovat ve vědecké práci. Přestože měl velkou podporu českých obrozeneckých vlastenců s Františkem Palackým v čele, jeho pražský pobyt, vyplněný usilovnou prací vědeckou a pedagogickou (byl mimořádným profesorem slovanské filologie Karlovy univerzity), činností redaktorskou (vedl *Časopis Českého musea a Světozor*) i veřejně knihovnickou (v Univerzitní knihovně působil v letech 1841–1860, od r. 1848 jako její ředitel), nebyl zcela jednoduchý. Doprovázely ho vleklé existenční problémy a na konci života i problémy zdravotní. Přesto Šafaříkovo pražské působení představuje významnou životní etapu i vyvrcholení Šafaříkovy vědecké činnosti. V Praze vyšly dvě jeho monumentální práce, které tvoří základ slovanské filologie: *Slovanské starožitnosti* (první vydání roku 1837) a *Slovanský národopis* (poprvé 1842).

Šafaříkovi se i přes hmotný nedostatek podařilo vybudovat cennou a bohatou knihovnu Již za jeho života byla tato knihovna pokládána za nejbohatší slavistickou knižní sbírku, kterou Šafařík doplňoval intenzivně právě v Praze, i když částky, které ze svého skromného platu na nákup knih věnoval, nebyly nijak malé. Ve finanční nouzi několikrát dokonce uvažoval o prodeji své knihovny do ciziny (zejména po roce 1854). Zasluhou zástupců českého Zemského výboru, především Františka Palackého a Františka Ladislava Riegra, kteří zabránili prodeji Šafaříkovy knihovny do zahraničí, byla knihovna po smrti Šafaříkově pro Čechy zachráněna jako celek. Od učenových dědiců byla knižní sbírka i literární pozůstalost vykoupena, 15. října 1863 ji převzal výbor Společnosti musejní a 27. dubna 1864 došlo k jejímu fyzickému předání do Knihovny Národního muzea. Letos a v příštím roce tedy oslavujeme další jubileum související s Pavlem Josefem Šafaříkem – 150 let od předání Šafaříkovy knižní sbírky Knihovně Národního muzea.

Knihovna Pavla Josefa Šafaříka představuje pro slavistické bádání domácích i zahraničních badatelů neocenitelný zdroj informací, z něhož čerpaly a ještě budou čerpat poznatky celé generace slavistů. Naší povinností je tento odkaz chránit a zachovat jej pro budoucnost.

Jaroslava Kašparová

PAVEL JOSEF ŠAFAŘÍK

Introduction

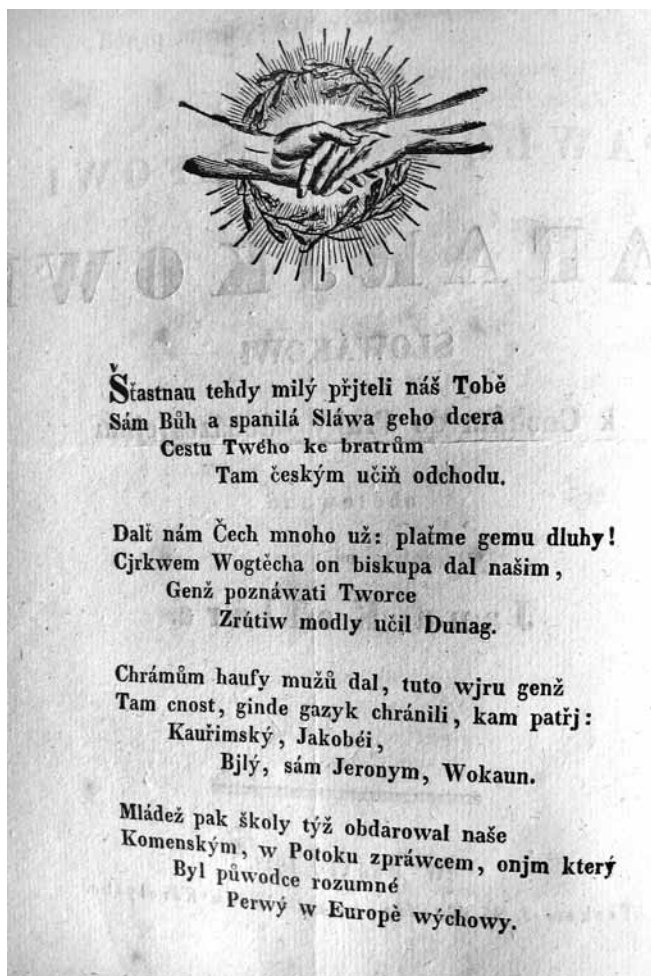
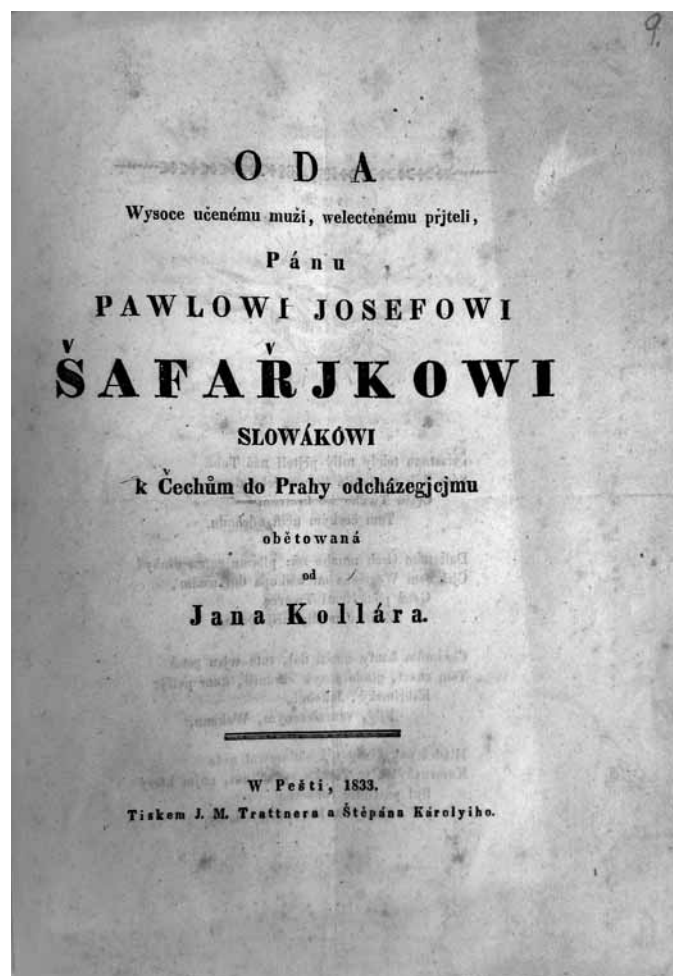
This year's monothematic double issue of the journal *Sborník Národního muzea / Acta Musei Nationalis Pragae* – series C has been devoted to the figure of the excellent Slavic scholar, philologist, literary historian, poet, ethnographer and, last but not least, librarian **Pavel Josef Šafařík** (1795–1861) and to two anniversaries which are connected with the activities of this world-famous scholar of Slavic origin in the Czech lands.

Pavel Josef Šafařík and his family came to Prague 180 years ago – on 4 May 1833, because he wanted to secure his family materially and continue in his scientific work. Although he was greatly supported by the patriots of the Czech National Revival, led by František Palacký, his stay in Prague, filled with hard scientific and pedagogical work (he was a Reader of Slavic Philology at Charles University), with editorial activities (he was the editor-in-chief of *Muzejník* and *Světozor*) as well as public library activities (he worked in the University Library in 1841–1860, from 1848 as its director), was not very simple. It was accompanied by protracted existential problems and at the end of his life also by health problems. In spite of that, Šafařík's stay in Prague was an important stage in his life and a culmination of his scientific activities. Two of his monumental works forming the basis of Slavic philology came out in Prague: *Slovanské starožitnosti* (Slavic Antiquities, first issued in 1837) and *Slovanský národopis* (Slavic Ethnography, first published in 1842).

Despite his material privation, Šafařík managed to build a valuable and extensive library, which was considered to be the largest collection of Slavic books already in his lifetime. He complemented it intensively precisely in Prague even though the amounts that he spent on the purchase of books in spite of his modest salary were in no way small. In financial need, he even considered several times selling his library abroad (mainly after 1854). Thanks to representatives of the Bohemian Land Committee (chiefly František Palacký and František Ladislav Rieger, who prevented it from being sold abroad), the library was saved for Czechs as a whole after Šafařík's death. His book collection as well as his literary estate were bought from the scholar's heirs (on 15 October 1863, they were taken over by the Museum Society Committee and on 27 April 1864, they were physically transferred to the National Museum Library). This and the next year, we are hence celebrating another anniversary connected with Pavel Josef Šafařík – 150 year since the handover of Šafařík's library to the National Museum Library.

For Slavic research conducted by Czech as well as foreign scholars, the book collection of Pavel Josef Šafařík is an invaluable source of information which has been, and will be, drawn upon by entire generations of Slavic scholars. It is our duty to protect this heritage and preserve it for future generations.

Jaroslava Kašparová

I. STUDIE

